

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDĂTOR-ADMINISTRATOR

Riscul de război în asig- rările contra incendiului

Războiul, care abia s'a sfârșit, a pus în discuție o mulțime de probleme juridice puțin obișnuite, așa că este foarte natural ca chestiunea riscului de război în toate ramurile de asigurări și, în special, în asigurările ramurilor elementare (incendiu, transport, etc.) să comporte o discuțiune mai intensă prin varietatea spețelor sub care se prezintă ¹⁾.

Vom studia deocamdată numai riscul de război în asigurările contra incendiului.

Pentru țara noastră problema este cu totul nouă: ea se pune pentru întâia oară înaintea instanțelor judecătorești. Luptele propriu zise, lucrările pregătitoare (tranșee, șanțuri, drumuri, etc.), ocupația inamică, cuartiruirea, rechiziționarea, toate acestea sunt variatele cauze determinante ale riscului de război.

Art. 459 din codul nostru de comerț exonerează pe asigurător de riscurile războiului în afară de convenție contrarie. Societățile de asigurare în genere prevăd în condițiile lor de asigurare că ele nu răspund „pentru pagubele ocazionate prin *resbel*, invaziuni, insurecțiuni, răscoale, ocupațiuni militare sau de autorităților”.

Această măsură de precauțiune pe care legiuitorul și societățile de asigurare au avut-o în vedere este foarte explicabilă și justificată prin sine însăși. Războiul și ocupațiunea măresc riscul.

Asigurătorul și-a socotit prima după riscurile obișnuite în timpuri normale, garantându-se astfel asi-

gurații prin mutualitatea dintre ei și plata primelor stabilite matematic, pe bază de statistici calculate pe probabilități normale, când asiguratul stăpân pe lucrul său, poate opune autoritatea sa actelor voluntare sau involuntare cari ar putea compromite interesele sale.

Inserarea în condițiile de asigurare a unei asemenea clauze care exclude din răspunderea asigurătorului riscul de război este perfect licită. Ea se întemeiază pe art. 459 cod. com. și pe voința liberă a părților contractante.

Ce trebuie înțeles prin *risc de război* sau *fapt de război* ²⁾?

După un prim sistem, faptul de război consistă într'un fapt accidental de forță majoră ce se impune autorității militare fără puțință de liberă determinare, cum ar fi o clădire distrusă de artilerie, un câmp devastat de o șarjă de cavalerie, etc.

După un al doilea sistem, orice fapt făcut cu intenție și voit al autorității militare, constituie un fapt de război. Relațiunea sa, într'un fel sau altul cu operațiunile militare e suficientă ca să-i imprimă caracterul riscului de război ³⁾.

Intre riscurile de război vor fi prenumerate toate acele ce nu s'ar fi petrecut fără existența războiului.

Noțiunea exactă a riscului de război nu poate fi determinată de cât de situația de fapt, care singură întărește riscul.

Pentru a determina adevărata caracterizare a sinistrului, se va ține seamă de toate împrejurările determinante ale riscului ⁴⁾.

În Franța, Curtea de casație având a se pronunța asupra acestei chestiuni, a decis că soluțiunea adop-

¹⁾ La noi chestiunea riscului de război în asigurările asupra vieții a fost reglementată de Societățile de asigurare prin angajamentul stabilit cu Ministerul Industriei și Comerțului în Aprilie 1915. Prin acest angajament, stabilindu-se în amănunt aproape toate chestiunile, n'a fost nici un conflict juridic serios în această materie.

²⁾ Intre aceste două expresii s'a căutat a se face în Franța o deosebire susținându-se că *faptul de război* este faptul voluntar al inamicului (Trib. civ. Reims 7 Iulie 1871). Doctrina este de acord însă că amândouă expresiile sunt sinonime. (A. Wahl, *Le droit civil et commercial de la guerre*, Vol. VI, No. 2832).

³⁾ M. Brunel, *La guerre et les contrats* p. 174.

⁴⁾ Vivante, *Tratat de drept Com.* Vol. IV No. 1947.

tată de judecătorii fondului se întemeiază pe apreciere de fapte sau interpretare a condițiilor de asigurare și deci lăsată la suverana lor apreciere, scăpând astfel de sub controlul Casației ¹⁾.

Se stabilește deci că riscul de războiu este chestiune de interpretare.

La noi art. 628 cod. com. (616 ital.) determină principalul risc de război când este vorba de riscuri maritime, caracterizând ca risc de războiu pierderile întâmplătoare lucrurilor asigurate din cauza ostilităților, represaliilor, opririlor, prinderilor sau vexațiunilor de orice natură din partea vreunui stat amic sau inamic, de drept sau de fapt, recunoscut sau nerecunoscut și în general toate faptele și accidente de războiu.

Legiuitorul a caracterizat pe larg riscul de război, stabilind ca atare orice sinistru care are vre-o legătură directă sau indirectă cu războiul.

În Franța, în principiu, asigurarea include toate riscurile de incendiu în afară de convenție contrarie.

Potrivit art. 397 cod. com. spaniol, asigurarea contra incendiului nu include toate daunele survenite din cauza a matei în timp de războiu, iar art. 434 cod. com. italian exclude din asigurare riscul de război în afară de convenție contrarie.

Riscul de război începe din momentul ce au izbucnit ostilitățile, chiar dacă acestea ar fi avut loc înainte de declarația oficială de războiu.

Războiul fiind o stare de fapt, el poate exista și fără îndeplinirea formelor oficiale, adică fără declarația oficială de războiu cerută de convențiunile internaționale ²⁾.

Art. 628 din codul nostru de comerț consfințește această teorie incluzând în riscul de războiu pierderile întâmplătoare din cauza ostilităților, fără a se preocupa câtuși de puțin de declarația de război.

Data când încetează acest risc de războiu este iarăși o chestiune de fapt, dacă lucrul nu se stabilește în mod expres prin condițiunile de asigurare.

Cred că dispozițiunile din legea măsurilor excepționale și alte decrete prin care se stabilește data dela care încetează anumite avantagii acordate în vederea războiului nu pot fi luate ca punct determinant al epocii dela care încetează și riscul de războiu pentru obiectele asigurate. Data încetării acestui risc nu poate fi stabilită de cât în fapt. Nici semnarea armistițiului nu slujește pentru stabilirea încetării riscului de război, întrucât un asemenea risc mai subsistă pentru toate daunele pricinuite de in-

mic pe tot timpul cât el mai ocupă teritoriul invadat ³⁾.

Între riscurile de război vor fi prenumărate deci: incendiile provocate intenționat de inamic; acele pricinuite de bombardament (artilerie, aeroplane, etc.) amic sau inamic; imprudența militarilor amici sau inamici cari au richiziționat imobilul sau au fost încartierați în el sau în vecinătatea lui ⁴⁾, incendiile pricinuite de persoanele ce fug de teama invaziei inamicului ca și acele întâmplătoare în momente de panică provocate de fapte de război.

În ce privește ultimul punct, citez mai jos câteva din considerentele unei importante jurisprudențe stabilită de Trib. Ilfov Secția II com. ⁵⁾.

„Având în vedere . . . . . că spiritul acestei clauze (prin care societatea declară că nu răspunde în caz de incendiu de daunele ocazionate prin război, invaziune, ocupațiune, etc.) și intențiunea părților este de a exclude dela asigurare toate acele incendii cari sunt cauzate direct și imediat de starea de războiu sau ocupațiune, fără de care ele nu s'ar fi produs, chiar dacă acele incendii nu au fost provocate de operațiunile militare sau de un act de agresiune din partea inamicului. . . . .

„Că, astfel fiind, este indiferent dacă focul a fost pus de răufăcători sau de trupele rusești, cari se retrăgeau, destul că a luat naștere în momente de panică provocate de fapte de războiu, când nu se puteau lua măsuri de apărare și de salvare și că acest incendiu este consecința directă și imediată a unei stări de războiu fără de care nu s'ar fi produs.

„Considerând că din totalul condițiunilor generale ale poliței de asigurare, rezultă clar intențiunea societății de a nu asigura de cât în contra riscurilor ordinare de incendiu, care se întâmplă în mod obișnuit în starea normală a lucrurilor, când autoritățile funcționează și se pot lua măsurile necesare de salvare . . . . .”

Chestiunea de a se ști până unde se întinde riscul de război este, după cum am mai arătat, o chestiune de interpretare a voinței părților, a înțelesului contractului dintre ele. După felul redactării acestui contract depinde și sarcina dovezii.

Dacă deci în polița de asigurare se prevede pur și simplu că „Societatea nu răspunde pentru pagubele ocazionate prin războiu, invaziuni, insurecțiuni, răs-

3) Wahl, *Op. cit.*, No. 2812.

4) *Journ. des assurances*, 1873, p. 174 și 391; C. Paris, 17 Aug. 1872, *Journ. de assurances terrestres*, t. 2, p. 445; Trib. civil Rethel, 30 August 1871. *Rec. périodique*, Dalloz, 1873, par. I. 97-98, C. Paris, 8 Mai 1872 *Code des assurances*, Dalloz No. 880. Paul Allaert, *De l'assurance des risques de guerre* p. 202.

5) *Prevederea*, revistă pentru studiul asigurărilor private și sociale, No. 2, 1919.

1) Cas. 16 Iulie 1872, *Recueil périodique*, Dalloz, 1873, par. I. No. 97; 26 Februarie 1873 în același No. 97-100 și 24 Martie 1873. *Bonneville de Marsangy*, partea I, p. 143).

2) Wahl, *Op. sup. cit.* No. 2811.

coale, ocupațiuni militare sau ale autorităților, așa cum de obicei se arată în polițele societăților noastre de asigurare, proba că incendiul este datorit uneia din aceste cauze, cade în sarcina asigurătorului.

Dacă asigurarea ar acoperi numai riscul de războiu, cum se întâmplă adesea la asigurări maritime, asiguratul trebuie să dovedească că a fost un asemenea risc, întrucât el este acela ce pretinde un drept și, ca atare, trebuie să dovedească că s'a îndeplinit condiția din contractul său. La din contră însă, atunci când riscul de războiu nu este asigurat, asigurătorul opunând o excepție trebuie să dovedească că a fost un asemenea risc și că deci nu datorește nici o despăgubire ¹⁾.

Doctrina și jurisprudența cele mai recente au admis asigurătorului de a face proba cu orice mijloace, chiar și cu prezumțiuni, întrucât este vorba de dovedirea unui fapt pentru care este foarte greu de a avea o probă scrisă. Pentru susținerea acestei teorii unii autori argumentează că fiind vorba de o afacere comercială, orice dovadă este admisibilă, la care adversarii ei răspund că asigurarea este fapt de comerț numai pentru asigurător (art. 6 cod. com. rom.) și ca atare, în contractele mixte, dovezile admise în comerț nu se pot face decât contra aceleia dintre părți care este comerciantă.

În polițele de asigurare în care s'a prevăzut că asigurătorul nu răspunde de pagubele pricinuite de invaziune sau de vre-o forță militară oarecare și că asiguratul va trebui să facă dovada că paguba nu este datorită vreuneia din aceste cauze, asigurătorul trebuie să dovedească că mai înainte a fost invazie sau forță militară la locul sinistrului și împrejurimi și apoi asiguratul va trebui să dovedească că sinistrul nu se datorește cauzelor de mai sus.

În cazurile în care polița ar prevedea că asigurătorul nu răspunde când imobilul asigurat a fost ocupat în total sau în parte de militari, societatea este exonerată de plata oricărei despăgubiri dacă asiguratul nu dovedește că sinistrul nu se datorește nici direct nici indirect acelei ocupații; iar atunci când polița ar prevedea că în caz de războiu sau invaziune localitatea ar fi ocupată de militari amici sau inamici și că asiguratul va trebui să dovedească că incendiul nu se datorește lor nici direct nici indirect, se cere așadar ca să fie războiu sau invaziune și ca localitatea să fie ocupată de militari pentru ca societatea să fie scutită de plata despăgubirii ²⁾.

Majoritatea doctrinei, mai riguroasă, consideră că risc de războiu numai acela petrecut pe locul luptei, din cauza acestei lupte, nu și acele întâmplări înapoia liniei de foc, acolo unde sunt cantonate trupele și se pregătesc luptele, ceea ce Brunet ³⁾ nu admite susținând că orice fapt ce se impune ca o necesitate imediată a luptei constituie un fapt de războiu care poate da loc unui risc de război. Incendiul întâmplat într'un imobil ocupat de militari este el socotit ca un risc ordinar sau ca un risc de război? Controversă.

Unii susțin că dacă imobilul a fost întreg ocupat de militari, așa că face imposibilă supravegherea lui de către proprietar este vorba de risc de război, dacă însă, pe lângă militari, o parte din imobil este ocupată de proprietar sau prepusul lui, incendiul nu constituie decât un risc ordinar, încuadrarea militarilor trebuind să fie considerată ca și găzduirea unui membru al familiei, ceea ce ar permite locatarului să-și viziteze casa și, la nevoie, să ia măsurile de apărare necesare ⁴⁾.

Alții cer ca asigurătorul să facă dovada că prezența militarilor este cauza directă sau indirectă a incendiului.

Nu este suficient ca incendiul să fie produs cu ocazia încuadrării trupelor inamice pentru ca societatea să fie exonerată de răspundere, ci trebuie dovedit că incendiul a fost pricinuit de un act voit al autorității ocupante (Trib. Lîfov, secția II com. No. 462/918).

O parte a jurisprudenței a admis însă că ocuparea unui imobil de către soldații inamici trebuie socotită, până la proba contrarie, ca o prezumție că incendiul a fost pricinuit de către ei ⁵⁾.

Wahl ⁶⁾ se ridică contra acestui sistem. Aceasta echivalează—spune el—cu o probă inversă, adică a cere asiguratului să facă dovada că incendiul n'a provenit din cauza inamicului, ceea ce ar fi inadmisibil. Această prezumție ar putea fi exactă în anumite împrejurări, când ar fi stabilit că nimeni nu s'a putut apropia de imobilul ocupat de militari.

S'a pus chestiunea dacă societatea de asigurare este răspunzătoare pentru incendiul provocat din neglijența inamicului. După o parte a jurisprudenței, societatea este răspunzătoare de pagube întrucât nu este vorba de un act voluntar al inamicului făcut cu intențiunea de a distruge ⁷⁾, după o altă parte însă

³⁾ M. Brunet, *Op. sup. cit.* p. 177.

⁴⁾ Trib. civ. Epinal, 15 Noembrie 1916, *Jour. des assur.* No. 5/917.

⁵⁾ C. Apel. Paris, 26 Jul. 1872; Trib. civ. Briey, 28 Jul. 1871.

⁶⁾ A. Wahl, *Op. sup. cit.* No. 2836.

⁷⁾ Orleans, 31 Dec. 1871; C. Apel Paris, 17 August 1872.

¹⁾ Wahl, *Op. cit.*, No. 2835; Lyon Caen et Renault, VI. No. 1228; Trib. com. Havre, 17 Aprilie 1916.

²⁾ Trib. civ. Nancy 3 Iunie 1919; C. Apel, Paris 31 Martie 1918, *Rec. pér. des assurances*. — În condițiile de asigurare ale Societăților noastre, ultimele trei variante ale clauzei restrictive nu sunt încheiate; ele se utilizează în Franța.

neglijența inamicului este asimilată cu actul voluntar și constituie un risc de războiu pentru care societatea de asigurare nu răspunde.

Dacă incendiul a avut loc într'un imobil ocupat în parte de inamic și restul de proprietar, fără ea să se fi putut constata cauza focului, asigurătorul răspunde de daunele suferite ¹⁾.

Când este vorba de decăderea de opus din cauza ocupării imobilului de către militari, nu se face nici o deosebire dacă ocuparea este făcută pentru adăpostirea militarilor, sau pentru vreun serviciu al armatei. Între aceste servicii nu se face nici o distincție dacă sunt din cele combatante sau asimilate ²⁾.

Nu tot așa este însă când este vorba de ocuparea unui imobil de către un spital al crucii roșie, această instituție nedepinzând de autoritatea militară, fiind o instituție privată ³⁾.

În stadiul actual al legislației noastre de războiu, societatea de asigurare nu poate fi ținută la plata despăgubirii pentru incendiile întâmplare în imobilul rechiziționat de militari.

Potrivit art. 1 din legea rechizițiilor și a art. 158 din regulamentul acestei legi, proprietarii imobilelor sunt obligați să pună, în timp de război, la dispoziția armatei casele lor, pentru diferitele nevoi ce armata va avea pentru operațiunile sale, iar art. 159 din același regulament prevede că imobilele rechiziționate vor fi înapoiate în starea în care au fost primite. Dacă vre-un imobil a suferit stricăciuni, autoritatea militară va plăti despăgubire corespunzătoare.

Așa dar se stabilește principiul că statul este răspunzător de toate stricăciunile pricinuite din cauza rechiziționării (sub orice formă) imobilului. Dacă statul răspunde în mod obligator de aceste stricăciuni, este evident că societatea nu poate fi ținută să despăgubească și ea pentru aceeași pagubă pe baza principiului că asigurarea neputând fi un mijloc de câștig asiguratul nu mai poate pretinde să fie despăgubit și de societate, paguba sa fiindu-i plătită de către stat. Art. 161 din același regulament dând dreptul autorității militare de a întrebuița clădirile rechiziționate așa după cum interesele sale reclamă, putând fi chiar dărmate la nevoie, ar urma dacă nu s'ar admite raționamentul nostru că societatea ar avea a răspunde de faptul voit al autorității militare (dărmarea clădirii dintr'un interes strategic), ceea ce de sigur nu poate fi admis.

Pentru imobilele ocupate de inamic principiul rămâne același. Art. 43 din regulamentul privitor la legile și obiceiurile războiului pe uscat, anexat la convenția dela Haga, obligând pe ocupant să respecte legile în vigoare în țara ocupată, inamicul va uza de aceste legi, urmând ca obligația de despăgubire prevăzută de articolul de mai sus să fie regulată prin capitolul despăgubirilor generale ce se vor acorda.

În ce privește riscurile ordinare petrecute în timpul războiului, iar nu pe locul războiului, ele continuă a fi suportate de către asigurător întrucât obligațiunile contractuale au fost respectate de către asigurat. Polițele de asigurare continuă a rămâne în vigoare chiar și în porțiunea de țară ocupată de inamic. Asupra acestei chestiuni doctrina și jurisprudența sunt de acord ⁴⁾.

G. GRIGOROV

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA III-a.

Audiența dela 10 Decembrie 1919

Președenția d-lui Al. Dobriceanu, președinte.

N. V. Ștefaniu cu Ministerul de Industrie și Comerț.

ACT DE GUVERNĂMÂNT. — SIGURANȚA PUBLICĂ. — STAT. — INTERES GENERAL.

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — CAMERA DE COMERȚ. — MODIFICARE. — ACT DE GUVERNĂMÂNT. — ART. 5 § III LIT. F. DIN LEGEA CURȚII DE CASAȚIE.

¹⁰ Prin act de guvernământ se înțelege pe lângă măsurile luate pentru ocrotirea unui interes general privitor la ordinea și siguranța publică și orice alte măsuri luate spre a garanta interesele generale ale Statului.

²⁰ Modificarea circumscripțiilor unor camere de comerț cu toate consecințele ei, precum și disolvarea vechilor camere spre a se face noi alegeri în conformitate cu noua stare de lucruri, fiind o măsură pe care guvernul o ia în vederea intereselor generale ale comerțului, constituie un act de guvernământ care nu poate fi supus cenzurei Inaltei Curți de Casație.

No. 431. — Respins recursul făcut N. V. Ștefaniu ș. a. în calitate de președinte, vice-președinte și membrii ai Camerei de Comerț și Industrie s. VIII Iași, contra decretelor regale date prin ministerul industriei și comerțului sub No. 3681 și 3846 din 1919 prin care se modifică circumscripțiile camerelor de comerț Iași, Bacău și Focșani — cum și contra deciziei aceluiaș minister cu No. 4814

⁴⁾ Paul Allaert, — Op. sup. cit. p. 192; M. Brunet. Op. cit. p. 182

1) Trib. civ. Rouen, 2 Febr. 1872; Bonneville de Marsangy, III, p. 160; C. Apel Paris, 26 Jul 1872, idem II p. 433; C. Apel Angers 10 Apr. 1872, idem II, p. 418; C. Apel Paris 17 August 1872, idem II, p. 443.

2) C. Apel. Besançon 17 Mai 1872; Bonneville de Marsangy, II, p. 425.

3) Wahl, Op. sup. cit. No. 2837; Trib. civ. Boulogne 31 Dec. 1915; C. Apel Amiens 17 Mai 1916 — Journ. des assur. No. 16/916.

din 1919 prin care se disolvă actuala cameră de comerț și Industrie Iași, fixându-se termen de noi alegeri.

S'au prezentat recurenții prin d-l avocat P. Sadoveanu care, după citirea raportului făcut de d-l consilier L. Munteanu, s'a ascultat în dezvoltarea motivelor de recurs.

S'a ascultat și d-l avocat M. G. Rarincescu în combateri, din partea ministerului.

Curtea deliberând,

Asupra admisibilității în principiu a recursului:

Având în vedere că recurenții atacă ca ilegale actul prin care ministerul de industrie restrânge circumscripțiile camerelor de comerț Iași și Focșani, înființând o nouă cameră de comerț cu reședința la Bacău, și acela prin care tot ministerul de industrie disolvă adunarea Camerii de comerț din Iași, fixându-se termen pentru noi alegeri;

Că este a se vedea dacă aceste acte sunt prin natura lor susceptibile de recurs potrivit art. 5 § III, litera f din legea Curții de casație;

Considerând că prin art. citat se deschide oricărei persoane ce se pretinde vătămată în drepturile sale calea recursului direct înaintea Curții de casație contra tuturor actelor administrative de autoritate socotite ca vătămătoare și ilegale, exceptându-se între altele actele de guvernământ;

Că, prin acte de guvernământ legiuitorul a înțeles, după cum arată lămurit în articolul de mai sus, măsurile luate pentru ocrotirea unui interes general, privitor la ordinea și siguranța publică, cum și orice alte dispozițiuni luate spre a garanta interesele superioare ale Statului;

Având în vedere că din dispozițiunile și întreaga economie a legii asupra Camerelor de comerț și industrie din 1886 precum și a regulamentului acestei legi rezultă că, camerele de comerț și industrie constituiesc persoane morale și sunt organe ale comerțului și industriei atârând de ministerul de comerț și industrie;

Că, înființarea lor în orașele principale ale țării este lăsată la aprecierea guvernului, iar înmulțirea numărului acestor camere de comerț se poate face fie din inițiativa guvernului, fie după cererea comercianților și industriașilor, circumscripțiunea și numărul lor urmând a fi determinate prin decret regal; că, în fine, în ceea ce privește atribuțiunile acestor instituțiuni, ele sunt datoare a da guvernului păreri și informațiunile lor atât asupra intereselor și mișcării comerciale și industriale din circumscripția lor, cât și asupra tuturor trebuințelor comerțului și industriei ale țării întregi;

Considerând că, față de cele de mai sus, modificarea circumscripțiilor unor Camere de comerț cu toate consecințele ei, precum este disolvarea adunărilor vechilor camere spre a se face alegeri în con-

formitate cu noua stare de lucruri, este o măsură pe care guvernul o ia tocmai în vederea reglementării cerințelor și intereselor generale și superioare ale comerțului; că o asemenea măsură constituind deci un act de guvernământ, conform dispozițiunilor art. 5 din legea Curții de casație, nu poate face obiectul examenului acestei înalte Curți;

Că dar recursul de față este inadmisibil și cătă a se respinge ca atare.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIA II-a

Audiența dela 10 Iulie 1919

Președinția D-lui D. G. Maxim, consilier

Stelian Rădulescu-Formac cu Baroul de Ilfov

AVOCAT. — ÎNSCRIERE ÎN BAROU. — EXERCICIUL PROFESIUNII DE AVOCAT. — FUNCȚIUNE PUBLICĂ. — INCOMPATIBILITATE. — ART. 3 ȘI 9 DIN LEGEA CORPULUI DE AVOCAȚI.

Dispozițiunile art. 3 din legea pentru organizarea corpului de avocați, prin care se edictează incompatibilitatea exerciciului profesiei de avocat cu orice funcțiune retribuită de Stat, opresc numai pe acela care ocupă o asemenea funcțiune să exercite și să profeseze avocatura, fără însă a-i interzice dreptul de a fi înscris în barou dacă întrunește condițiile cerute de lege.

No. 105. — Admis apelul făcut de Stelian Rădulescu-Formac contra deciziei Consiliului de disciplină al Baroului de Ilfov No. 64/1919.

S'a ascultat: D-l avocat N. Timiraș pentru apelant.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de către Stelian Rădulescu-Formac în contra deciziei No. 64 din 31 Ianuarie 1919 a Consiliului de disciplină al Baroului de Ilfov, prin care i s'a respins cererea de a fi înscris în corpul avocaților din județul Ilfov;

Având în vedere că consiliul de disciplină i-a respins cererea de a fi înscris pe motiv de incompatibilitate, petiționarul Stelian Rădulescu-Formac fiind funcționar al Statului;

Având în vedere că această argumentare se bazează pe dispozițiunile art. 3 din legea pentru organizarea corpului de avocați, care prevede că exerciciul profesiei de avocat este incompatibil cu orice funcțiune retribuită de Stat, cum și pe dispozițiunile art. 9 aceeași leg., care impune consiliului de disciplină facerea tabloului în care se înscrie avocații stagiați și cei pledanți, care exercită profesia;

Având în vedere că aceste dispozițiuni din menționatele texte ale legii corpului de avocați, fixând această incompatibilitate reese în mod clar din cuprinsul lor, că acela care cere înscrierea în barou, nu poate profesa, exercitându-și avocatura, atât timp cât ocupă vreo funcțiune plătită de Stat, fără însă să i se oprească cuiva dreptul de a fi înscris în barou, atunci când intrunește condițiunile cerute de lege;

Considerând că în speță apelantul Stelian Rădulescu-Formac a prezentat: 1) Duplicatul după diploma de licențiat al facultății de drept din București, precum și actele din care se constată starea sa civilă; 2) Diploma de absolvire a cursului superior, secția modernă, a liceului Matei Basarab cu No. 151/906; 3) Certificatul Primăriei București No. 70/0/918, din care se constată că este român, iar prin recipisa No. 125/918, a achitat taxele de înscriere și cotizația către corpul avocaților pe trimestrul Octombrie 1918;

Că astfel fiind, apelul său devine fundat, apelantul motivând condițiunile cerute de art. 1 din legea pentru organizarea corpului de avocați, urmează a se admite apelul făcut contra deciziei No. 64/919 a consiliului de disciplină al Baroului de Ilfov.

Pentru aceste motive, admite apelul.

Semnați: D. G. Maxim, V. Antonescu (consilier la Curtea de Apel din Iași, inspector judecătoresc, delegat de Ministerul Justiției), N. Algiu.

TRIBUNALUL PRAHOVA

SECȚIA I

Audiența dela 19 Septembrie 1919

Președinția d-lui Al. Gânțoiu, judecător

Jean Angelescu cu Lucreția C. Anastasiu

IMOBIL DOTAL. — INALIENABILITATE. — ORDINE PUBLICĂ. — INVOCARE DIN OFICIU CU OCAZIA VÂNZĂREI. — ART. 125, 1254 și 1255 CODUL CIVIL.

Prohibițiunea înstrăinării imobilului dotal în afară de cazurile prevăzute de lege constituie în timpul duratei căsătoriei o împiedicare absolută, întemeiată pe un interes general de ordine publică de natură a autoriza justiția nu numai să refuze încuviințarea înstrăinării acestui imobil, dar încă de a refuza din oficiu concursul său la perfectarea unui asemenea act, și prin urmare tribunalul poate invoca din oficiu fraudă la lege săvârșită de părți printr-o vânzare făcută în condițiuni cu totul contrarii dispozițiunilor prohibitive ale legii.

No. 400. — Respinsă cererea de vânzare făcută de Jean Angelescu în executarea actului de ipotecă ce grevează imobilul debitoare Lucreția Anastasiu.

Tribunalul,

Asupra cererei făcută de Jean Al. Angelescu ca creditor, cu petițiunea înregistrată la No. 11987/916, pentru executarea actului de ipotecă autenticat de acest tribunal, sub No. 2760 înscris sub No. 234/916 și scoaterea în vânzare cu licitație publică a imobilului prevăzut în acest act, compus din o vie ea de patru hectare pe rod împreună cu toate plantațiunile și construcțiunile respective, situată în comuna Bucov, dealul Valea Orlei, jud. Prahova, proprietatea debitoare Lucreția C. Anastasiu, căreia i-a fost constituită dotă prin actul autenticat de acelaș tribunal sub No. 3454, transcris la No. 99/915.

Având în vedere concluziunile orale ale părților și actele invocate.

Având în vedere că, în fapt, se constată următoarele: D-na Lucreția C. Anastasiu, având constituită dotă de către tatăl său, Al. Angelescu, via menționată mai sus, cere și obține dela acest tribunal un le se găsește pendinte administrațiunea fondului său dotal, autorizațiunea dată prin jurnalul cu No. 6057/916, în temeiul art. 1253 al. 2 c. civil, de a se împrumuta cu suma de 300 lei, necesară căutării sănătăței sale, asigurând acest împrumut cu ipotecă în prim rang asupra acestui imobil dotal.

În baza menționatului jurnal, D-na Lucreția C. Anastasiu, cu autorizația soțului său, C. Anastasiu avocat din Ploști, încheie la 6 Iulie 1916 actul de ipotecă sus arătat, prin care se împrumută dela fratele său Jean Al. Angelescu, actualul creditor urmăritor, cu suma de 300 lei pe termen de un an, cu dobândă anuală de 5%, plătită peste 10 zile, adică la 16 Iulie 1916, afectându-l ca garanție ipotecară via zestrală în discuțiune.

După 20 zile dela efectuarea acestui act de ipotecă, adică la 26 Iulie 1916, creditorul Jean Angelescu, pentru neplata la timp a dobânzei sus arătate în sumă de 15 lei, cere tribunalului executarea actului, care i-a fost încuviințată prin jurnalul cu No. 6242 din aceeași zi; peste trei zile numai, și anume la 22 Iulie 1916, portăreii înaintează tribunalului actele constatând executarea formelor premergătoare vânzării; Comandamentul purtând data de 28 Iulie 1916, și procesul-verbal de situație, care conform art. 503 pr. civ. trebuia făcut, sub pedeapsă de nulitate, după 30 zile dela predarea Comandamentului, având data de 29 Iulie 1916. În aceeași zi, tribunalul, prin jurnalul cu No. 6229, în temeiul actelor înaintate de Portărie, dispune scoaterea în vânzare cu licitație publică a imobilului ipotecat, fixând ziua de 9 Septembrie 1916 pentru efectuarea vânzării, care, amănată cu această ocazie, după cererea părților, la 16 Decembrie 1916, nu s'a putut efectua atunci din pricina evenimentelor cari au adus evacuarea.

La 23 Iunie 1919, prin rezoluțiunea prezidențială pusă pe cererea creditorului urmăritor, înreg. No. 18679, și în temeiul aceluiaș jurnal de scoaterea în vânzare mai sus arătat, s'a fixat din nou termen de vânzarea imobilului ipotecat, pentru astăzi 19 Septembrie 1919, pentru când s'au făcut publicațiunile legale și s'au scos noui afișe.

Având în vedere că astăzi în instanță, mai înainte de a se începe licitațiunea acestei averi dotale, cerută de comun acord cu creditorul urmăritor și debitoare, tribunalul procedând conform art. 537 pr. civ. la îndeplinirea formalităților preliminară vânzării și constatând în fapt atât modul vădit neregulat, cum formele de executare, cu chiar asentimentul debitoare, au fost îndeplinite astfel după cum s'a relatat mai sus, cât și lipsa de seriozitate a sumei de

15 lei, pentru care s'a cerut la început executarea actului de împrumut ipotecar, el însuși cu totul derizoriu față cu valoarea imobilului ipotecat și scos în vânzare, — a pus din oficiu în discuțiunea părților sus arătate, chestiunea fraudei la legea de ordine publică, care garantează inalienabilitatea imobilului dotal urmărit și imutabilitatea convențiunei matrimoniale a soților, fraudă care ar părea că se desprinde din faptele arătate mai sus, prin care soții cu concursul creditorului urmărit, caută să înstrăineze imobilul dotal și să-l transforme în numerariu în contra stipulațiunilor actului lor dotal și care fraudă ar putea să îndrituiască pe tribunal să refuze concursul său la perfectarea unui asemenea act și să respingă chiar din oficiu cererea de vânzare.

Având în vedere că ambii împiricinați având cuvântul asupra acestei chestiuni, creditorul personal iar debitoarea prin soțul său, au recunoscut că în adevăr ipoteca în discuțiune este numai de formă, și că adevăratul ei scop a fost ca să se poată ajunge legal la vânzarea imobilului ipotecat, prohibită prin actul dotal al debitoarei; au susținut însă că pe de o parte această vânzare nu ar aduce nici un prejudiciu soției expropriate, deoarece suma de bani rezultată din vânzare, ar urma să fie consemnată pe numele soției tot ca fond dotal inalienabil, iar pe de altă parte că chestiunea nu ar mai putea fi luată în discuțiune astăzi cu ocaziunea vânzării în instanța de notariat, deoarece ea a fost examinată în fond de Tribunal prin jurnalul care a înscuvințat ipoteca și care ar constitui din acest punct de vedere lucru judecat întocmai ca și jurnalele de executare și de scoatere în vânzare, în urma cărora s'a trimis afacerea în ședință publică numai pentru licitare, și că în tot cazul chestiunea pusă de tribunal neinteresând întru nimic ordinea publică ci numai interesul privat al soților înzestrați care consimt la vânzare, această instanță nu ar putea din oficiu să ridice nulitatea unei atari urmăriri;

Având în vedere că odată ce împiricinații confirmând realitatea faptelor, desprinsă din chiar cuprinsul actului de ipotecă după cum s'a arătat, au recunoscut formal în instanță că toată procedura urmată constituie numai un lung șir de acte simulate având de scop eludarea dispozițiunilor legale menționate, singurul punct care rămâne de examinat, față cu concluziunile orale puse de dâșii asupra chestiunei ridicate din oficiu de tribunal, este acela de a se ști dacă aceste dispozițiuni legale interesează în adevăr ordinea publică, în sensul de a putea fi invocate de tribunal din oficiu, deoarece în atare caz, nici lipsa de prejudiciu la care reprezentantul soției s'a referit, nu ar avea nici o înrăurire asupra soluționării chestiunei, nulitatea rezultând din căl-

carei unor atari dispozițiuni existând *ipso jure*, iar în ce privește jurnalele de complet date pe cale grațioasă, la care, asemenea împiricinații s'au referit, aceste încheieri nu pot constitui nici chiar în materii care nu sunt de ordine publică, autoritatea de lucru judecat, care, conform art. 1201 c. civ., nu există decât în materie contencioasă.

Având în vedere că se susține de o bună parte din doctrină, că dispozițiunile legii actuale prin care se oprește înstrăinarea imobilului dotal, în afară de cazurile și formele prevăzute de lege, *nu ar mai fi o dispozițiune de ordine publică*, ca în dreptul roman și chiar dreptul nostru vechiu, deoarece pe de o parte inalienabilitatea imobilului dotal nu mai este astăzi de esența regimului dotal ca în trecut, putându-se stipula liber în convențiunea matrimonială înstrăinarea lui, iar pe de altă parte legea actuală însăși face să iasă la iveală relativitatea nulității rezultând dintr'o astfel de înstrăinare, atunci când prin art. 1255 cod. civ. dă părții în favoarea căreia o crează, facultatea de a o ratifica tacit, prin inacțiunea sa în termenul prevăzut de acest text, după desfacerea căsătoriei;

Având în vedere că, fără a examina amănunțit fundamentul juridic al inalienabilității imobilului dotal, principiul transmis legislațiunei actuale din vechiul drept scris francez și acestuia din dreptul roman, se poate observa totuși că și în această privință a organizațiunei contractului matrimonial și în special a regimului dotal, ca și în privința altor multe instituțiuni, legiuitorul codului Napoleon, și după el și al nostru, a căutat să împace principiile dreptului cutumiar, având la bază libera circulație a bunurilor, cu principiile din dreptul scris având la bază conservățiunea dotei, considerată aici ca un interes suprem de ordine publică, împrumutat din dreptul roman (*Interest reipublicae mulierum dotes salvas esse, quibus nubere possunt*);

Că, deși legiuitorul modern făcând o atare tranzație de principii, pe de o parte a încetat de a mai privi dota prin prizma aceluiaș interes din vechiul drept, considerând-o mai mult din punct de vedere al interesului femeii și al copiilor, ca un minimum de bunuri pe care legea voește să li-l conserve în timpul căsătoriei, iar pe de altă parte permitând să se stipuleze liber în convențiile matrimoniale posibilitatea înstrăinării imobilului dotal, a încetat de a mai considera această inalienabilitate de esența regimului dotal, totuși este exagerat a se spune că din pricina acestor modificări, caracterul de ordine publică al instituțiunei dotei imobiliare a dispărut în actuala legislație, deoarece interesul general al familiilor la a cărei ocrotire, în vederile legiuitorului modern ea este menită să contribuie, nu mai

puțin face să fie menținută la rangul unei atare instituțiuni de ordine publică;

Că, acest caracter de ordine publică tras din însăși rațiunea menținerii acestei instituțiuni în legiuirea modernă, *nu numai că nu este exclus* prin dispozițiunea aceleiași legi care nu o mai consideră de esența regimului dotal explicată istoricește, după cum s'a arătat, sau prin redacțiunea actuală atât de discutată a textului art. 1255 c. civ. sus arătat (art. 1560 c. civ. francez), care în nici un caz nu ridică nulități rezultând din înstrăinarea acolo prevăzută a imobilului dotal, caracterul ei de nulitate legală (vezi Bédarride, *du dol et de la fraude*, p. 3 No. 1337, pag. 417 și No. 1313, pag. 385, 386), dar ceva mai mult, caracterul de ordine publică al dispozițiunei în discuțiune este confirmat de același legiuitor pe de o parte prin chiar dispozițiunea finală a art. 1255 menționat, care dă și bărbatului facultatea de a revoca alienațiunea extra-legală a imobilului dotal în timpul căsătoriei și care în altfel nu își poate avea explicațiunea, iar pe de altă parte prin *dispozițiunile art. 1253 și 1254 c. civ.*, care determinând anume cazurile și formele legale de înstrăinare a imobilelor dotale, pun aceste fonduri sub privegherea și administrațiunea justiției, care urmează să vegheze la respectarea lor, și care dispozițiuni asemenea nu pot fi explicate decât în concepțiunea interesului general de ordine publică al instituțiunei;

Că, cosecînța care se desprinde din combinațiunea acestor texte, — care, după cum s'a arătat, nu au avut la baza lor un principiu unitar și bine determinat, — nu poate să fie alta decât aceea că sub actuala legiuire dispozițiunea privitoare la inalienabilitatea imobilului dotal, capătă un caracter special consistând în faptul că pe de o parte nulitatea rezultând din înstrăinarea imobilului dotal, *contra legem interdicta* este relativă în sensul că odată efectuată, partea interesată în favoarea căreia este creată, poate numai să n'o urmărească în timpul căsătoriei, dar încă să o acopere prin ratificare după ce impedimentul care o făcea să fie prohibită a dispărut, iar pe de altă parte prohibițiunea înstrăinării imobilului dotal în afară de cazurile strict prevăzute de lege, constituie *pendente matrimonio*, o împiedicare absolută întemeiată pe un interes general de ordine publică ținând la ocrotirea interesului familiilor de natură a autoriza justiția nu numai să refuze încuviințarea înstrăinării acestui imobil, în alte cazuri de cât cele prevăzute de lege, dar încă de a refuza din oficiu concursul său la perfectarea unui asemenea act (Bédarride op. citat, No. 1314 și 387).

Că astfel fiind, obiecțiunea ridicată de împriocinați

prin concluziunile lor orale devine neîntemeiată, cu atât mai mult cu cât prin această coluziune a lor frauduloasă, recunoscută în instanță, se tinde a se eluda nu numai dispozițiunea legală privitoare la inalienabilitatea imobilului dotal al soției debitoare, dar încă s'ar viola și principiul necontestat de ordine publică privitor la imutabilitatea convențiunei matrimoniale în timpul căsătoriei, prin aceia că s'ar ajunge la transformarea în numerariu a unui fond dotal imobiliar, declarat inalienabil prin chiar actul dotal al soților sus arătați.

Că dar, tribunalul ridicând din oficiu fraudă la lege săvârșită de împriocinați prin vânzarea în discuțiune în condițiunile și împrejurările arătate mai sus, urmează să respingă cererea de vânzare.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Al. Gânțoiu, respinge cererea de vânzare.

Semnați: Al. Gânțoiu, I. N. Vlădescu.

TRIBUNALUL BRAILA

SECȚIA II

Audiența dela 1 Noembrie 1919

Președinția d-lui C. Dumitrescu, judecător

Elisabeta Constantinescu cu B. Aninos

QUASI-DELICT. — LUCRĂRI NEÎNSUELETE. — PAGUGĂ. — RESPONSABILITATE. — (ART. 998, 1000 ȘI 1002 C. C.).

Ideia responsabilității proprietarului de paguba pricinuită de lucrurile sale neînsuflete, rezultă din termenii art. 1000 și 1002 c. civ. și este întemeiată pe o prezumțiune de greșeală și de neglijență personală din partea proprietarului lucrului.

Tribunalul.

Având în vedere apelul făcut de B. Aninos împotriva cărței de judecată No. 389/919 a judecătoriei ocolului urban Brăila, prin care a fost obligat a plăti intimatei Elisabeta Constantinescu suma de lei 200 cu titlul și daune.

Având în vedere că, din actele din dosar și susținerile părților se constată că apelantul având un loc viran vecin cu casa intimatei, a închiriat locul lui Al. Lazaride; că chiriașul întrebuințând locul pentru plantațiuni și grădină de zarzavat, peretele casei intimatei dinspre grădină a prins igrasie din cauză că apa provenită dela grădină, neavând pantă pentru scurgere, a pătruns în zidul casei deteriorându-i tencuiala.

Având în vedere că apelantul necontestând existența pagubii și cauza ei, se pune la adăpost de orice responsabilitate, susținând că el închiriind locul

lui Al. Lazaride, iar acesta întrebându-l locul pentru plantațiuni și grădină de zarzavat, numai chiriașul este răspunzător de pagubele ce ar fi suferit intimata după urma infiltrării în peretele casei sale a apei provenită dela grădină, apelantul ca proprietar neputând fi făcut răspunzător de faptele chirieșului său.

Considerând că în ceia ce privește responsabilitatea proprietarului de paguba pricinuită de lucrurile sale neînsuflețite altele decât edificiile, deși codul civil n'a stabilit o responsabilitate reală și de plin drept, totuși ideea unei asemenea responsabilități întemeiată pe calitatea de proprietar, rezultă din termenii art. 1000 și 1002 c. civ.

Considerând într'adevăr că, prin art. 1000 c. civ. prevăzându-se responsabilitatea de prejudiciul cauzat de lucrurile ce sunt sub paza noastră, prin aceasta codul civil declară că proprietarul unui lucru neînsuflețit este responsabil de paguba rezultată din starea de imperfecțiune sau deteriorațiune a acestui lucru.

Că, apoi, art. 1002 c. civ. edictând responsabilitatea proprietarului unui edificiu de prejudiciul cauzat prin ruina lui, el nu este decât o aplicațiune relativă la edificii a principiului pus în art. 1000 c. civ., adică un exemplu care dezvoltă regula din acest articol.

Că din această cauză se admite că, art. 1002 c. civ. nu este limitativ și ca atare el urmează a fi aplicat prin analogie și la pagubele produse de alte lucruri neînsuflețite decât edificiile.

Considerând că în ceea ce privește determinarea fundamentului juridic al responsabilității proprietarului de lucruri, în vedere că în concepțiunea codului civil nu există responsabilitate fără greșală, de aci rezultă că responsabilitatea prevăzută de art. 1000 și 1002 c. civ. nu decurge din simplul fapt al posesiunii lucrului, ci este întemeiată și ea tot pe o prezumțiune de greșală și de neglijență personală din partea proprietarului lucrului.

Că ideea existenței unei responsabilități fundată pe greșală, rezultă din chiar termenii art. 1000 c. civ. care întemeiând responsabilitatea atât față de lucruri cât și de persoane pe noțiunea de pază, prin aceasta consideră ca o greșală personală faptul acela că nu supraveghează în deajuns lucrul astfel ca să nu cauzeze pagubă altuia.

Că așa fiind, responsabilitatea apelantului pentru paguba pricinuită intimitei de locul său, rezultând din termenii art. 1000 și 1002 c. civ., apoi ea fiind cărmuită de aceleași principii ca și responsabilitatea de prejudiciul cauzat direct de persoana noastră, în specie ea va exista dacă paguba de care se plânge intimata este rezultatul greșelii apelantului.

Că, față cu împrejurarea că locul care a pricinuit paguba era închiriat, deși este adevărat că proprietarul nu răspunde de paguba rezultată de pe urma folosinței chirieșului când acesta este autorul direct al pagubii, pentru motivul că chirieșul nefiind prepusul proprietarului locului închiriat, acesta nu poate fi răspunzător față de terții de faptele chirieșului său, dar proprietarul nu se mai poate prevala de această imunitate, ori de câte ori paguba ce ar rezulta pentru vecini, fie din întrebuințarea, fie licită, fie abuzivă a lucrului închiriat, se datorește și greșelii proprietarului.

Considerând că în ipoteza aceasta de pe urmă, existând o responsabilitate colectivă și solidară față de terțul păgubit (art. 1003 c. civ.), acesta poate forma cererea sa de despăgubire, fie contra chirieșului ca autor material al pagubii, fie contra proprietarului dacă paguba este și rezultatul greșelii sale.

Că însă, proprietarul negarantând chirieșului de cât o folosință legală iar nu una abuzivă, el va avea un recurs în garanție contra chirieșului, dacă faptele care au dat naștere pagubii, întrec limitele unei folosințe licite și normale. Acelaș drept îl va avea și locatarul contra proprietarului, atunci când locatarul a despăgubit pe terțiu de paguba pricinuită prin întrebuințarea lucrului închiriat contra clauzelor din contract.

Considerând că dreptul de a se bucura de proprietatea sa este mărginit prin obligațiunea de a nu păgubi pe altul și de a respecta vecinului dreptul și facultatea de a se folosi și el de proprietatea sa (art. 480 c. civ.).

Că urma de aci că, dacă apelantul a închiriat locul său pentru plantațiuni și cultura zarzavatului, adică pentru o exploatare care poate să devie o ocaziune de pagubă pentru vecini, să fi făcut locului său lucrări pentru scurgerea apelor, sau să fi impus chirieșului prin contractul de închiriere, precauțiunile care puteau aduce exploatarea grădinii fără pagubă pentru proprietarii vecini locului închiriat, iar pentru cazul când chirieșul singur a destinat locul închiriat pentru grădină, să fi supravegheat executarea contractului sau folosința chirieșului asupra locului închiriat, luând la timp sau cerând chirieșului a lua el măsurile ce necesită felul întrebuințării locului închiriat, pentru a evita pagube vecinilor. Într'adevăr, faptul că exploatarea grădinii necesită udarea pământului mai des, apoi din cauză că pământul când se lucrează pentru grădină se afânează, ceea ce permite ca apa să se scurgă în mai mare cantitate și cu mai multă înlesnire, impunea luarea de precauțiuni pentru asigurarea scurgerii apelor, aceasta mai cu seamă când grădina se află în vecinătatea unei case, în scopul de a împiedica infiltrarea apei în pereții acelei case.

Că paguba cauzată intimitei prin infiltrarea apei scursă din locul apelantului în peretele casei sale, fiind ocazionată deci și prin greșeala apelantului de a fi neglijat de a îndeplini niște îndatoriri ce-i incumba calitatea sa de proprietar al locului care a pricinuit paguba, obligațiunea apelantului de a repara dauna materială cauzată imobilului intimitei se întemeiază pe dispozițiunile formale ale art. 998 c. civ. după care orice faptă a omului care cauzează altuia o pagubă, obligă pe acela din a cărui greșală s'a ocazionat, a o repara.

Că prin urmare, elementele esențiale ale greșelii care angajează responsabilitatea proprietarului de lucruri fiind stabilită, apelul urmează a fi respins ca nefundat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Const. Dumitrescu, judecător de ședință, respinge apelul ca nefundat.

Semnați: C. Dumitrescu, V. Bilciurescu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TECUCI

Audiența din Camera de consiliu, 15 Decembrie 1919

Președinția d-lui V. Gh. Ioan, președinte

Iulius Bercovici cu Ovanetz Vartan

LEGEA PROPRIETARILOR. — HOTĂRÂRE PREZIDENTIALĂ. — SUSPENDARE. — APEL. — CONTESTAȚIE. — ACȚIUNE ÎN DAUNE. — ART. 11 ȘI 19 DIN LEGEA PROPRIETARILOR.

ORDONANȚĂ DE REFĂCERE. — DACĂ PE ACEASTĂ CALE SE POATE SUSPENDA EXECUTAREA UNEI HOTĂRÂRI PREZIDENTIALE CONFORM LEGII PROPRIETARILOR. — ART. 11 ȘI 19 DIN LEGEA PROPRIETARILOR. — ART. 66 BIS. PROC. CIVILĂ.

1° Chiriașul nu poate cere suspendarea executării unei ordonanțe prezidențiale, decât în cazul când a făcut apel sau contestație contra acelei ordonanțe, și îndeplinind condițiunile art. 11 din legea proprietarilor, iar nu și în cazul când chiriașul neuzând de calea apelului sau contestației, a intentat acțiune principală în daune contra proprietarului pe baza art. 19 din legea proprietarilor.

2° Cererea de suspendare a unei hotărâri prezidențiale dată conform legii proprietarilor, nu se poate face decât în cazurile și condițiunile prevăzute de art. 11 din legea proprietarilor, iar nu și prin ordonanță în référé conform art. 66 bis. proc. civilă.

Respingă cererea de suspendare a executării sentinței acestui tribunal cu No. 195/1919 dată conform legii proprietarilor, făcută de Iulius Bercovici în proces cu Ovanetz Vartan.

Noi Președintele,

Având în vedere cererea făcută de Iulius Bercovici de a suspenda executarea sentinței acestui tribunal No. 195 din 4 Decembrie 1919, pronunțată conform legii drepturilor proprietarilor, și prin care este obligat a delasa proprietarului Ovanetz Vartan, imobilului din Tecuci, strada Ștefan cel Mare, No. 154 și a-i plăti suma de 5000 lei despăgubiri, 800 lei câștigul dela 26 Octombrie — 23 Aprilie 1920 și 100 lei spese de judecată; invocând în sprijinul cererii sale pe lângă alte motive de clemență socială, bune în specie pentru a înduioșa și convinge în mod sentimental pe proprietarul Ovanetz Vartan, și alte două motive de drept: a) Bazat pe dispozițiunile art. 11 din legea drepturilor proprietarilor, depunând în sprijinul acestui motiv, un proces-verbal al portăreilor tribunalului local, din care se constată oferta reală făcută de petiționar proprietarului a sumei de 800 lei; în al doilea rând, depunând recipisa Administrației financiare Tecuci No. 6229/1919 a sumei de 6000 lei, adică 5000 lei daunele acordate, 800 lei chiria, 100 lei spese și 100 lei procente și alte eventuale spese, cum și intentarea acțiunii, conform art. 19 din legea dreptului proprietarilor, și în al treilea rând, b) a se emite o ordonanță în référé, bazat pe dispozițiunile art. 66 bis din procedura civilă.

Având în vedere că, în cazul de față ne găsim într-o materie specială a legii asupra drepturilor proprietarilor, cu dispozițiuni speciale motivate de un dublu interes, pe de o parte a garanta drepturile proprietarilor isvorâte din contractele de locațiune, iar pe de altă parte, a da acestor drepturi efectul imediat, îndepărtându-se în acest scop și în anumite puncte de la procedura greoaie a dreptului comun.

Că, dar, fiind în cazul unei legi speciale, procedura de urmat este numai aceea pe care o prevede această lege și nu aceea a dreptului comun.

Având în vedere art. 11 din legea drepturilor proprietarilor, pe care își sprijină petiționarul cererea sa, și care prevede că o hotărâre căpătată pe această cale nu poate fi suspendată nici prin facerea apelului, nici prin contestație, decât dacă se depune în numerar chiria contestată, suma daunelor și în caz de expulzare și suma fixată de președinte, care să asigure chiria pe semestrul curent și cel viitor.

Că, față de aceste dispozițiuni clare, urmează a cerceta în fapt ce condițiuni a îndeplinit petiționarul; necontestat că a depus suma daunelor, a chiriei până la 23 Aprilie 1920 și a speselor, mai urma conform zisului text, să facă în specie apel, ceea ce a declarat prin petiție că numai e în cădere a face termenul fiind trecut; deci, îi mai rămânse a face

contestație, ceea ce iarăși nu a făcut și nici nu s'ar putea invoca că nu este ajuns cazul, căci tocmai de aceasta se plânge, spre a nu fi evacuat, dar o executare a existat prin procesul-verbal al portărilor din 12 Decembrie 1919, și apoi art. 11 admitând în principiu contestația, pentru atingerea scopului urmărit de text și care e tocmai obiectul petiției de față — suspendarea executărei — nu se poate susține că ea nu se poate declara, dar părăsindu-se această cale, se invoacă în sprijinul cererii în loc de contestație, acțiunea ce a intentat-o conform art. 19 din legea drepturilor asupra proprietarilor.

Să examinăm deci care este caracterul unei asemenea acțiuni și dacă ea este operantă în cauză.

Considerând că, din modul cum este redactat acest art. 19, acțiunea în daune a locatarului nu poate avea loc decât după trecerea dreptului de apel și contestație, fie prin neusitarea lor de locatar, fie că acesta mai înainte și independent de orice cerere de executare, care implică în sine o asemenea renunțare, locatarul face acțiunea conform vorbitului text.

Da, care este obiectul acestei acțiuni, daunele isvorâte din prejudiciul ce i-ar aduce executarea sau expulzarea nefundată din partea locatarului, ceea ce presupune că o executare trebuie să existe, căci altfel ar lipsi cauza, temeiul fundamental al acțiunii și ea în asemenea condițiuni ar urma a fi privită ca fără interes.

Ori, dacă această acțiune își are fundamentul ei tocmai în executarea hotărârei, apoi a căuta a înălțura o asemenea executare sub o formă sau alta, mai poate avea loc deci acțiunea trasă din dispozițiunile art. 19, desigur că nu, și ea nemai existând în drept, nici neantul nu poate fi de folos pozitivelui, — articolului 11 din lege.

Deci și pe această cale de deducție logică trasă din dispozițiuni precise de texte, cum și pe cale de cerințe categorice a art. 11, rezultă că, alte căi decât a apelului sau a contestației unite cu celelalte condițiuni prevăzute de acest articol, nu poate să ducă la suspendarea executărei.

Că dar, față de cele desvoltate, primul motiv al suspendărei executărei, bazat pe art. 11 din legea drepturilor proprietarilor, este neîntemeiat.

Revenind la al doilea motiv al art. 66 bis din pr. civilă, și acesta este neîntemeiat pentru următoarele considerațiuni:

Ne găsim în fața unei legi speciale a drepturilor proprietarilor, și deci nu putem aplica decât dispozițiunile ce ea cuprinde; dar s'ar putea susține că, tot ce ea nu cuprinde urmează a se aplica dreptul comun în asemenea ipoteză.

Considerând însă că, în specie nu ar fi locul unei ordonanțe în référé, căci prin admiterea acestei căi

s'ar ataca autoritatea lucrului judecat, în cauză fiind vorba de o hotărâre dată contradictoriu, cu respectarea tuturor căilor de atac, cari erau puse la îndemâna petiționarului, a face să nu mai existe dispozițiuni ce această sentință conține, nu pe această cale lăturalnică, a se căuta să se schimbe în chiar fundamentul dispozițiilor ce conține, căci și expulzarea este un punct câștigat hotărârei.

Că, afară de aceste temeuri tot de drept, conform art. 66 bis, al. 2 pr. civ. dispozițiuni prin ordonanța în référé, nu pot fi luate decât în cazuri grabnice și pentru păstrarea unui drept, care s'ar păgubi prin vreo întârziere.

Examinând în specie și așa cum este pusă chestiunea de petiționar, ne întrebăm în primul loc, care este dreptul de care se plânge că s'ar păgubi prin vreo întârziere, decât acel evidențiat prin petiția sa și tras din acțiunea ce a intentat-o conform art. 19 din legea proprietarilor, și aceasta constă cum însuși textul o declară în daunele ce i se cuvin, deduse din prejudiciul cauzat prin executarea hotărârei.

Nu se poate susține că ar fi altele chiar de fond contra admiterei acțiunii ce se execută, căci acestea nu pot fi primite pe calea acțiunii art. 19, ci pe calea apelului sau contestației conform art. 12 și 13, de care petiționarul a declarat că nu se folosește, fiindcă ar angaja însuși fondul acțiunii.

Ori, dacă daunele ce eventual le-ar căpăta petiționarul pe calea art. 19, este dreptul său în acest concept juridic, apoi cu nimic nu se dovedește că acesta ar fi un motiv care să legitimeze urgența de a lua o măsură ca cea de ordonanță în référé, de oarece pe drepturi eventuale nu se pot lua dispozițiuni cari să leseze drepturile câștigate ale celeilalte părți, și apoi aceste drepturi nici nu sunt de natură de a pune pe judecător în poziție de a face aprecieri exacte.

Că, dar și din acest punct de vedere a fondului juridic a art. 66 bis al. 2 pr. civ. și al doilea motiv invocat de petiționar prin cererea sa este nefundat, și în asemenea împrejurări, în totul cererea făcută de Iulius Bercovici prin petiția înregistrată la No. 26396/919 este nefundată și ca atare urmează a fi respinsă.

În ce privește procesul-verbal din 10 Noembrie 1919 al Portărilor Tribunalului Tecuci, care constată oferta reală făcută de petiționar a chiriei de 800 lei, câștiul dela 26 Octombrie 1919, este un motiv de fond și nu poate fi luat în seamă, nici discutat pe această cale cu totul expeditivă, sumară și urgentă.

Pentru aceste motive, respinge, etc.

Semnat: V. Gh. Ioan.

JUDECĂTORIA OCOL. RUR. COTEȘTI

(JUD. R. SĂRAT)

Audiența dela 11 Decembrie 1919

Judecător : I. V. Tomescu

Gh. Mălureanu cu C. Sterian

TUTELĂ LEGALĂ.—ABSENȚA TATĂLUI.—ÎNCETAREA DE DREPT A TUTELEI LA ÎNTOARCEREA DIN RĂZBOIU A TATĂLUI.—ART. 387 URM. C. CIVIL.

Când tatăl fiind absent, consiliul de familie alege un tutore la moartea mamei, această tutelă încetează deplin drept la reîntoarcerea tatălui și fără să mai fie nevoie de o nouă întrunire a consiliului de familie, de oarece membrii din consiliu nu pot ridica tutela legală a tatălui decât destituindu-l și aceasta numai în cazurile prevăzute de art. 384, 385 și 268 C. penal și cu îndeplinirea formalităților cerute de dispozițiile art. 387 și urm. codul civil.

No. 134.—Respinsă ca inadmisibilă acțiunea intentată de către G. Mălureanu contra lui C. Sterian.

Judecata :

Asupra acțiunei posesorie de față, înreg. la No. 16532 din 1919, intentată de Gh. Mălureanu din com. Dălhăuț, în calitate de tutore al casei defunctei sale fice Tasiica C. Sterian, în contra ginerelui său C. Sterian, prin care cere a fi obligat acesta, a-i lăsa în plină posesie, ca 6 arii loc cu casă pe el și 37 arii loc cu vie, situate în comuna Dălhăuți și cuprinse între vecinătățile arătate în acțiune, care i-au fost date deja în primire în ziua de 8 Ianuarie 1919 în calitate de tutore și care se stăpânesc de către părât dela Maiu 1918 când s'a întors din mobilizare.

Având în vedere că în speța de mai sus, chestiunea de drept ce se impune a fi rezolvată și de care atârână și soluția ce se va da acestui proces, este aceea de a se ști dacă prin venirea tatălui din război tutela formată la casa def. sale soții, încetează deplin drept, sau continuă a exista până la o nouă întrunire a consiliului de familie, care va decide asupra tutelei.

Având în vedere dispozițiunile art. 344 C. civ. după care tutela, după moartea unuia din soți revine de drept soțului rămas în viață, cât și art. 338 C. civ. după care, acela din doi soți, rămas în viață, păstrează dreptul de folosință asupra averii copiilor lor.

Având în vedere că față cu dispozițiunile precise ale art. de mai sus, singura soluțiune ce se impune, este aceea că tatăl revenind, intră deplin drept, în atribuțiunile puterii sale părintești și în folosința legală a averii copilului său, încetând dela sine drepturile fostului tutore, care nu putea fi numit decât în mod provizoriu.

Având în vedere că în ce privește susținerea celeilaltă a reclamantului, cum că el ar fi fost ales tutore definitiv de către membrii consiliului, iarăș nu poate fi ținută în seamă, de oarece membrii din consiliu nu pot ridica tutela legală a tatălui, decât destituindu-l și aceasta numai în cazurile art. 384, 385 C. civ. și 268 c. p. și cu îndeplinirea anumitor formalități (art. 387 și următ. C. civ.). iar nu prin simple presupuneri și deducțiuni, cum susține reclamantul. Că apoi, chiar presupunând,—ceiace nu e cu nimic dovedit,—că reclamantul ar fi fost ales tutore definitiv al copilului, prin excluderea tatălui, aceasta nu implică neapărat și dreptul său de a administra averea minorului. A vedea lucrurile altfel ar însemna să lipsim pe tată de folosința legală a acestei averi, dată lui prin lege (art. 338 C. civ.), drept de care nu poate fi lipsit decât în cazurile anume determinate de lege (art. 340 C. civ.), întru cât nici o decădere nu se poate pronunța contra cuiva, decât în baza unui text formal de lege, care în speță nu există.

În ceea ce privește faptul că copilul se află încă în îngrijirea reclamantului și că refuză să se ducă la tatăl său, această situațiune de fapt nu-i conferă nici un drept mai mult peste ceea ce prevede legea, asupra averii copilului, ci cel mult ar putea justifica o acțiune în daune și pentru întreținerea minorului cu toate că și acest drept e discutabil față cu disp. art. 187 și 189 C. civ., dacă se va dovedi în fapt,—cele ce se susțin de părât—cum că reclamantul reține copilul, ademenindu-l și refuză să-l dea în îngrijirea tatălui său.

Astfel fiind, prezenta acțiune în reîntegrare, este în speță inadmisibilă în principiu și cată a fi respinsă ca atare, fără a mai intra în discuțiunea fondului acestui proces, dacă întrunește sau nu condițiunile cerute de art. 31 din legea judecătoriilor de ocoale.

Pentru aceste motive, respinge ca inadmisibilă acțiunea.

Semnat: Judecător I. V. Tomescu.